

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO

„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PAGALBINIO APVAISINIMO ĮSTATYMO NR. XII-2608 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO 15¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-879“ PROJEKTO

(toliau – Projektas)

(TAP-21-1803) (TAIS Nr. 21-33270)

2021-12-10 Nr. NV-3215

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Įvertinus Projekto 1 punkte teikiamą pasiūlymą tikslinti Lietuvos Respublikos pagalbinio apvaisinimo įstatymo Nr. XII-2608 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10 straipsnių pakeitimo ir papildymo 15¹ straipsniu įstatymo projektą Nr. XIVP-879 (toliau – Įstatymo projektas) ir atsisakyti 8 straipsnio dėl išlaidų kompensavimo ir atlyginimo, nes vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo 9 straipsnio nuostatomis pagalbinio apvaisinimo paslaugų ir vaisingumo išsaugojimo paslaugų teikimo kompensavimas Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto (toliau – PSDF) lėšomis bus nustatytas poįstatyminiais teisės aktais, manome, kad toks siūlymas neatitinka konstitucinėje doktrinoje suformuluotų nuostatų. Pirma, siekiant aiškumo ir apibrėžtumo, apdraustojo asmens teisė gauti pagalbinio apvaisinimo paslaugų ir vaisingumo išsaugojimo paslaugų teikimo išlaidų kompensavimą iš PSDF biudžeto ir turėtų būti nustatyta būtent šių paslaugų teikimą reguliuojančiame specialiajame įstatyme. Teikiamų paslaugų finansavimo, įskaitant ir valstybės biudžetą, ypatumai bei išlaidų neatlyginimo atvejai ar aplinkybės taip pat turėtų būti nustatyti įstatymu. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs, jog jokiais aplinkybėmis poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti asmens teisės atsiradimo sąlygų, riboti teisės apimties; poįstatyminiais teisės aktais negalima nustatyti ir tokio su žmogaus teisėmis, jų įgyvendinimu susijusių santykių teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytoju įstatyme (Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 5 d. nutarimas). Antra, atsižvelgiant į tai, kad finansavimas liečia asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių pagalbinio apvaisinimo paslaugas, ir lytinių ląstelių bankų veiklą, turėtų būti įvertinta ir tai, kad konstitucinėje doktrinoje yra suformuluota nuostata, kad nustatyti esminės ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai, pagal Konstituciją galima tik įstatymu (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 31 d., 2008 m. kovo 15 d. nutarimai).

Atkreipiame dėmesį, kad pastabą dėl teisinio reguliavimo pagrindų, nustatančių privalomuoju sveikatos draudimu draudžiamų asmenų teisę naudotis PSDF biudžeto lėšomis, gauti pagalbinio apvaisinimo paslaugų ir vaisingumo išsaugojimo paslaugų teikimo išlaidų kompensavimą, o taip pat ir apribojimų, jeigu tokių būtų, įtvirtinimo keičiamame įstatyme, yra pateikęs ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamentas 2021 m. rugsėjo 29 d. išvadoje Nr. XIVP-879.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, siūlytume Projekto 1 punkte teikiamo pasiūlymo atsisakyti ir svarstyti galimybę Vyriausybės išvadoje pateikti pasiūlymus dėl Įstatymo projekto 15¹ straipsnyje (ar kitų Įstatymo projekto nuostatų, susijusių su paslaugų teikimo išlaidų kompensavimu ar finansavimu) teikiamo reguliavimo tobulinimo.

2. Projekto 2 punkte teikiama Įstatymo projekto 7 straipsnyje dėstomo pakeitimo patikslinimo formuluotė palieka neaiškumą dėl jos reguliavimo siekio bei nuostatos taikymo, pavyzdžiui, ar siekiama nustatyti, kad visais atvejais po dešimties metų saugojimo pora turėtų išreikšti valią dėl ilgesnio saugojimo, ar pora dėl ilgesnio nei dešimt metų saugojimo termino galėtų apsispręsti ar pakeisti savo valią kitu momentu, pavyzdžiui, iš karto pateikdama informuoto paciento sutikimą arba dar nepasibaigus sutikime nurodytam terminui ir pan. Kartu pastebime, kad formuluotėje turėtų būti nuosekliai vartojama keičiamo įstatymo 7 straipsnyje apibrėžta nuostata „informuoto paciento sutikimas“ (vietoj „informuoto asmens sutikimas“).

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė